

Kuka puolustaisi äitiä

Psykologinen äidinmurha
Onko kaikkien äitien kuoltava

Leena Sorvali

Leena Sorvali

Kuka puolustaisi äitiä

© 2026 Leena Sorvali

Kannen kuva: Sinikka Murto

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-2943-7

Leena Sorvali

Kuka puolustaisi äitiä

Psykologinen äidinmurha
Onko kaikkien äitien "kuoltava"

*Kirjoitin, koska tämä oli kirjoitettava.
Ei vain itseni, vaan
kaikkien niiden tuhansien äitien puolesta,
jota kantavat häpeää, pelkoa, surua ja syyllisyyttä
tietämättä:
MIKSI ?*

*Äitien on oltava olemassa,
jotta vihallalla on kaiken kestävä kohde.*

- Eeva Kilpi -

Prologi

Pääsiäispäivä valkeni aurinkoisena. Vesijärven jään ylle pitkäperjantaina laskeutunut sankka sumu oli haihtunut. Kulu-
nut talvi oli ollut pilvisin vuosikymmeniin ja aurinko näyt-
täytynyt ylen säästeliäästi. Oloni oli vetämätön, mutta nyt
kauan kaivattu valo sai minut tuntemaan itseni energiseksi.

Tyttyret olivat tulossa puolen päivän maissa. Aloin val-
mistaa pääsiäisateriaa: välimerensalaattia, balsamicolohta ja
pashaa, tyttären toivomuksesta kevyttä ja maidotonta. Ve-
gaaninen pasha valmistuisi kaurapohjaisista tuotteista yhtä
helposti kuin perinteinenkin.

Summeri soi, mutta oven takana olivatkin vain Minttu ja
Mika. Kun kummastelin Jonnan viivästymistä, Minttu sanoi,
ettei Jonna tule. Hän ei halua tavata minua. Ei nyt eikä enää
myöhemminkään.

Olin järkyttynyt ja ymmälläni.

”Mitä ihmettä, miksi, mitä on tapahtunut? kysyin hädis-
säni.

”Jonna sanoi, että sinä olet mustamaalannut häntä ja mi-
nuakin”, Minttu vastasi hämillään.

”Minä mustamaalannut teitä? Ei tulisi mieleenkään, eihän
siinä ole mitään järkeä!”

Tuntui kuin olisin saanut iskun päähäni. Hengitys salpautui ja pyörtytti. Aamuauringon herättämä ilo oli kadonnut, eikä ruokakakaan maistunut. Keskustelu Mintun ja Mikan kanssa oli väkinäistä. He olivat tavanneet Jonnan ennen tuloaan. Jonna ei ollut suostunut puhumaan asiasta enempää.

Mintun ja Mikan lähdettyä yritin soittaa Jonnalle. Hän ei vastannut. Lähetin sähköposteja, mutta en saanut vastausta niihinkään. Mietin ja mietin, missä kiikasti. Että minä olisin mustamaalannut omia lapsiani ja miten? Mielestäni välimme olivat aina olleet hyvät ja läheiset. Olimme pitäneet kiinteästi yhtä. Emme olleet ainakaan isosti riidelleet. Ja nyt välirikko – kuin salama kirkkaalta taivaalta.

I

Perhe

Vaikeuksien kautta äidiksi

Heinä- ja elokuu olivat hiostavan kuumat odottessani viimeisilläni Jonnaa. Tukalaa oloani pahensi taloyhtiössä meillä ollu julkisivuremontti. Koko talo oli kääritty muoviiin, eikä läpivetoakaan saanut aikaiseksi.

Onneksi kaupunginsairaalan synnytyssalissa oli viileää. Supistusten välillä viihdytin itseäni lukemalla Veikko Huovisen *Rasvamaksaa*. Hekotin niin kovaa, että kätilö tuli vilkaisemaan mitä ihmettä salissa tapahtuu.

Jonna syntyi aikailematta. Olin hakeutunut tennispiireistä tutun gynegologin Pentti Vaalamon asiakkaaksi ja saanut hänet valvomaan Jonnan syntymää.

Minulla oli vielä hikikarpalot otsalla, kun lapsen isä tuli meitä katsomaan.

”Oletko pettynyt, kun sait toisen tyttären”, kysyin.

”En, mutta täytyy yrittää vielä kolmaskin kerta”, Anssi vastasi.

”Minulla on nyt kiintiö täynnä”, ähkäisin.

”Pitää sitten mennä vieraisiin”, mies tokaisi, ja niin myöhemmin menikin.

Arvasin, että Jonna olisi Anssille pettymys. Hän oli puhunut pojasta jo Minttua odottaessani. Minä ajattelin, että vä-

liäkö sillä kumpi, kunhan nyt edes saisi lapsen.

Toivoiko mies jatkumoa itsellensä, mahdollisuutta jakaa pojan kanssa omia intohimojaan, jalkapalloa ja tennistä? Kyllä tyttärenkin kanssa voi palloa pelata.

Minulla oli ollut vaikeuksia tulla raskaaksi. Avioiduttuamme ajattelin, että lapsia saa tulla, jos on tullakseen. Ei me siitä Anssin kanssa sen enempää puhuttu, tai en muista puhuttiinko ollenkaan. Kait me pidettiin lasten tuloa luonnonlakina.

En käyttänyt ehkäisyä. Kun ensimmäisen vuoden kuluttua ei ilmennyt viitteitä raskaaksi tulosta, hakeuduin professori Olof Widholmin vastaanotolle. Hänellä oli dosentuuri Helsingin yliopistossa erikoisalanaan lapsettomuushoidot sekä yksityisvastaanotto Bulevardilla.

Widholm oli hurmaava herrasmies. Hän ei kyseenalaistanut huoltani lapsen saannista, vaan lähetti minut perusteellisiin tutkimuksiin. Niiden jälkeen ilmeni, ettei ainakaan fyysistä estettä olisi. Tutkimukset kertoivat kuitenkin karua tietoa siitä, että ensimmäistä lasta yrittävillä raskaaksi tulo vaikeutuu jo 30 ikävuoden jälkeen. Minä olin 29-vuotias.

Kun seuraavanakin vuonna toiveet valuivat hukkaan, aloitettiin munarakkulan kypsytyshoidot. Minun piti ottaa kломifenitabletti viitenä päivänä viikossa aloittaen kuukautiskierron kolmantena päivänä. (Näitä samoja tabletteja oli määrätty Michelle Obamalle, joka kertoi siitä intiimissä elämänkerrassaan.)

Kehon lämpöä piti seurata tarkkaan, ja kun se kohosi tietylle tasolle, oli oitis saatava Anssi innostumaan intiimistä yhdessäolosta. Hankalinta se oli silloin, kun Anssi lähti Lahteen kesätöihin. Piti soittaa hänelle, että nyt olisi hypättävä

kuplavalokkariin ja ajettava Helsinkiin.

Kolmantena vuonna raskaustesti näytti positiivista, mutta ilo oli lyhytaikainen. Raskaus keskeytyi ennen kuin oli päässyt edes kunnolla alkamaan. Widholm lähetti minut lisätutkimuksiin ja heräsi epäily, että olisin allerginen Anssin spermalle. Widholm määräsi meidät usean viikon selibaattiin, ja jos ei ihan selibaattia, niin oli käytettävä kondomeja.

Selibaatin rauettua raskaustestin tulos oli positiivinen. Meillä oli siis toivoa. Olin varovasti onnellinen. En uskaltanut uskoa testiä todeksi enkä kertonut siitä muille kuin äidilleni.

Raskauden edettyä neljännelle kuulle aloin saada supistuskipuja, joihin Widholm määräsi konjakkia. Minulla oli aina taskumatti mukana mihin vain meninkin. Kun supisteli, otin korkillisen. Eräänä päivänä supistukset tihenivät tihenemistään ja konjakki hupeni viimeiseen tippaan. Soitin Naistenklinikalle ja sain kehotuksen hakeutua sinne heti.

Päästyäni osastolle hoitaja kiikutti yöpöydälleni pikarilisen konjakkia. Sanoin hänelle, etten haluaisi enempää, kun tuntuu, että sitä tulee kohta korvistakin ulos. Hoitaja nappasi pikarin ja tuli kohta takaisin toisen kanssa. Se sisälsi votkalimeä. Hän kysyi: ”Kävisikö tämä?” Kiitin ja kulautin juoman kurkkuuni huoneen muiden potilaiden seurattessa episodiamämmästynein, kenties kateellisinkin katsein.

Kaikista juomista ja hoidoista huolimatta menetin odottamani lapsen. Aina niin huolehtivainen äitini lohdutti minua kirjeessään:

Rakkaat lapset, otan osaa suruunne. Paremmalla onnella ensi kerralla! Pääasia, että olet terve, kyllä silloin on toivoa ja onnistumisen mahdollisuudet. Moni nainen on kokenut

saman, sisaristani ainakin Taimi ja Katri monta kertaa ja minäkin sodan kauhujen keskellä. Niin, älä masennu, reippaasti pää pystyyn! Kyllähän noita ehdit vielä hoidella. Huolehdi itsesi kuntoon ja lepää mahdollisimman paljon, ettet saa pysyviä vaurioita!

Suru kouraisi niin kovaa, että Anssi suostui pyyntööni tarjota koti lievästi vammaiselle cockerspanielin pennulle. Se oli syntynyt ison pentueen pahnanhohjimmajaisena. Eläinlääkäri arveli, että pentu oli joutunut olemaan emonsa kohdussa pahassa pinteessä ja toipuisi, jos saisi rauhassa kasvaa ja kehittyä.

Asuimme silloin Helsingin Eirassa vanhassa hissittömässä kerrostalossa, joten otin ensin selvää, olisiko se sopiva asuinympäristö pienelle cockerihauvalle. Saatuaani myönteisen vastauksen menin kenneliin katsomaan pentuja.

Kennelin isäntä, emäntä, aikuinen poika ja 20 aikuista cockeria (+ pennut päälle) olivat yhtä perhettä. Juttelimme ensin olohuoneen puolella vammaisesta pennusta ja sen tilanteesta sekä sen tulevasta olosuhteista minun luonani. Työkaverini oli aiemmin antanut heille suosituksen minun sopivuudestani koiran kasvattajaksi.

Esimakua tulevasta sain, kun kuulin, että kaikki 20 aikuista cockeria nukkuivat isäntäväkensä kanssa heidän vuoteissaan. Ihmettelin, että mahtuuko sängyissä enää ihminen kunnolla nukkumaan? ”Hyvin mahtuu, joskus kylkeä kääntäessä saat-
taa joku murahtaa”, emäntä nauroi.

Mielessäni häivähti ajatus, että kuka tahansa voi tulla lapsen biologiseksi äidiksi, mutta kuka tahansa ei kelpaa koiran kasvattajaksi. Kuinka onnistuisin näissä tehtävissä, se jäi nähtäväksi.

Kaikki pennut päästettiin samanaikaisesti olohuoneeseen. Muut säntäilivät puolelta toiselle, mutta tämä yksi, pienin ja heiveröisin, tuli suoraan minun luokseni vetäen etutassuilla itseään. Nostin sen syliini ja tiesin, että me kuulumme yhteen.

Anssia ei koira suuremmin kiinnostanut, mutta hän tuntui hyväksyvän sen. Sen sijaan Anssin perhettä koiran tuominen heidän omistamaansa asuntoon kauhistutti ja huolestutti.

Pennun tassut voimistuivat, ja liikuntakyky koheni niin, että veimme pikku koiruuden läheiseen Kaivopuistoon. Siellä se kiipesi kumpareelle ja hyppäsi alas. Se oli kuin Tenavat-sarjakuvan Punainen paroni. Siitä se sai nimekseen Ressu. Se myös makoili kopassaan tassut taivasta vasten kuten esikuvansa.

Ressusta tuli reipas koira. Teimme yhdessä pitkiä lenkkejä. Ressu kirmaili etutassuilla vuorotahtia ja takatassuilla tasahtia kuin pupujussi. Ihmiset ihmettelivät ja naureskelivat. Vein Ressun varmuuden vuoksi lääkäriin. Lääkäri sanoi, että sillä on selässä yksi ylimääräinen nikama, mutta se ei tule kärsimään siitä, jos minä en kärsi. Miksi ihmeessä olisin kärsinyt?

Ressu kaipasi läheisyyttä. Vaikka sillä oli oma hieno kori, se halusi nukkua minun vieressäni. Kahden viikon ajan yritin opettaa Ressua nukkumaan omassa korissaan, mutta aina herättyäni löysin sen sängystäni. Välillä teeskentelin nukkuvaa. Kuulin kun se tassutteli vierelleni ja hupsis – siinä se taas oli - sängyssäni. Luovutin ja nukuin lopun yhteistä elämäämme vieri vieressä Ressun kanssa.

Ai, että mitä mieltä Anssi oli? Ei kai mitään, kun ei kommentoitut. Ressu nukkui hienotunteisesti minun puolellani sängyn jalkopäässä.

Yhteyden katkeaminen omaan lapseen on yksi vanhemmuuden raskaimmista ja kipeimmistä kriiseistä

Välikrikko herättää usein syvää surua, syyllisyyttä, hämmennystä ja vihaa. Ne ovat voimakkaita tunteita, jotka vaikuttavat kuormittavasti ihmissuhteisiin, itsetuntoon ja arkeen.

Tämän päivän nuorten ja keski-ikäisten vanhemmat ovat eläneet maailmassa, jossa monet asiat ovat olleet eri tavalla. Tämän päivän nuorista aikuisista yhä useampi käy terapiassa, ja terapeutin sohvalla äideistä puhutaan joka päivä, lähes jokaisen käynnin yhteydessä.

Psykologinen äidinmurha on metafora aikuisen naisen sisäiselle työlle jossa äidistä tehdään vihollisen tai idealisoidun hahmon sijaan tavallinen ihminen. Siinä aikuinen tytär lakkaa näkemästä äitinsä kaikkivoivana hoivaajana tai omana jatkeenaan ja alkaa nähdä hänet erillisenä ihmisenä, jolla on omat heikkoutensa. Prosessin aikana tarve raivata tilaa omalle itselle voi tuntua voimakkaana vihana äitiä kohtaan.

Terapiassa istuu vain yksi ihminen, aikuinen lapsi. Terapeutti kuuntelee ja validoi hänen kokemustaan ja tunteitaan. Kyseessä ei ole puolueeton oikeudenkäynti, jossa äiti pääsisi puolustautumaan tai selittämään omaa uupumustaan, nuoruuttaan tai omia traumojaan. Siksi näkökulma on väistämättä yksipuolinen. Äidille pitää antaa mahdollisuus kertoa oma äidin näkemys.

Lukuisissa tapauksissa äitiä ei ole kuunneltu, ja hänet on jätetty yksin häpeänsä ja tuskansa kanssa. Aikuisen lapsen vaikeat tunteet ja syytökset satuttavat äitiä. Lapsi on aina oma lapsi vaikka hän on jo aikuinen. Välien katkaisu on viimesijainen ja molemmille osapuolille hyvin kipeä ratkaisu.

Kirjassa Susa kertoo omista kokemuksistaan tyttärenä, äitinä ja syytettynä. Hän ei tunne tulleen murhatuksi, mutta kylläkin poisheitetyksi kuin kolhiintuneen kattilan. Susa haluaisi tietää, mikä hänen aikuista lastaan pohjimmitaan painaa. Hän uskoo, että keskustelun kautta heidän välilleen voisi rakentua - jos ei tasavertainen ihmissuhde - niin jonkinlainen yhdysside. Ahdistavaan tilanteeseen joutuneena äitinä hän toivoo tätä koko sydäimestään.

